

De més drets sense deure.
De més deure sense drets.
Els drets individuals són imprescriptibles, legisla-
dors é inderogables. •
Legislar la Llibertat haix pretext de garantia, és cometre atentat contra ella. •
La Llibertat propia acaba allí homt comença la llibertat ajena. És lícit, doncs, al individu fer tot lo que no perjudiqui a un altre. •
La caritat qu'ensaltea al qui la fa humiliant al qui la reb, té d'esser substituïda per la solidaritat, qu'agermana y civel·lita als que la practican. •
Mentres el món no es compongui de sers lliures, iguals é inteligents, no pod haverhi pau entre la rasa humana.

LA TRAMONTANA
defensa els principis liberals més avançats, sense atenuants de cap mena. •
La TRAMONTANA és altament moralista, témpre per base fonamental de la moralitat el respecte a totes las idees y la germanor de tots els pobles. •
La TRAMONTANA en política defensa sempre al més avançat contra el més reaccionari, y témpre la necessitat d'una gran reforma social que transformi el modo de ser del productor, avuy subordinat al capitalisme. •
La TRAMONTANA no està afiliada a cap partit, servint els interessos generals de la llibertat sense compromís a ni preocupacions de sectari.

PERIÒDIC POLITIC VERMELL

La salut del poble és la suprema ley

La TRAMONTANA és el periòdic qu'es publica en idioma català més avançat en idees polítiques, religioses y d'economia social

El Treball és la primera necessitat

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Espanya, 1 peseta trimestre. — Estranger, 2
Las suscripciones se pagan por anticipado

ADMINISTRACIÓ Carrer de Ponent, n.º 1, 1.º, BARCELONA
Pels pagos s'admeten llibranças del Giro Mètric, lletres de fàcil cobra y sellos de 15 cèntims. No s'admeten llibranças especials de periòdics.

PREUS DE VENDA
Número sòls, 5 cèntims. — 30 exemplars, 1 pta.
Surt è l'any puntualment cada diuenres

ACTUALITATS

Un mariné d'aygua dolça qu'esquadras va preparant, qu'es tem que resultarán com sabatas de simolsa.

LA RATLLA DIVISORIA

Hi ha encara molta gent que quan se tracta de radicalisme no sap fer distinció entre polítics exaltats i treballadors revolucionaris.

La diferència entre uns i altres és immensa, i convé fer-la notar, no per accentuar divisions i diferències dins del camp lliberal, idea per si sola dolentíssima, censurable, i a la que sense raó i necessitat no apelariem mai, sinó per desindiar bé les posicions respectives i fixar clarament els límits.

Aquesta necessitat és major encara si es considera que quan, per exemple, se diu: entre el federalisme d'en Pi i las reivindicacions socialistas no hi ha més qu'un pas; acudí a l'entendiment l'idea que més valdria quedar-se amb el republicanisme federal que no amb el socialisme, siga autoritari o siga anàrquic; al fi el federalisme està regit per en Pi, qu'és home de molta ciencia i molta paciència, i compta amb tribuns com Valles y Ribot; atenció a la música de las balas segons ha manifestat recentment als bilbaïns; mentre els socialistes del partit obrer són uns pobres sense ciencia i sense paciència, governats per en Pau Iglesias, que may será diputat, encare que de las ganas de serne reventat, y els anàrquists, gent indocumentada, sense prestigi ni dretes; y está clar: entre aquells patrics i lloquets pelagats, pera tot entendiment empatat a lo burgès, l'elecció no pod' ser dubtosa.

Aquí em sembla necessaria una mica d'erudició, encare que no siga més que pera donar importancia a la meua tesis. Platon justificava l'esclavatut en nom de la política; Aristòteles, en el de l'història natural y de la fisiologia. Epicur, en el de la sensualitat; Zenon, en el de l'estètica indiferencia; Tucídides, en el de la història; y Jenofont, en el de l'economia social. Tots aquests noms són gloria de l'antiguetat y representen precursors del progrés modern, grans filòsofs als que són deutors de grans iniciatives en el moviment y desenvollop del pensament humà, però eran decidits esclavistes solament perquè consideravan l'esclavatut com un dels fonaments indestructibles de la societat.

Fer aquest parrafet erudit, trevem las consecuencias per comparació: nave, filòsofs y precursors dels futurs progressos són els polítics radicals; però... respecte al jornal, aqueixa vil recompensa del treball que solament serveix pera donar un xic d'ànimo al treballador, pera seguir treballant y justificar l'usurpació que comet el burgès; no passeeu cuydado, tramontanyers, no hi hi hà de fetes. Els polítics radicals parlan: *mis arcos son las armas, no decaemo el pelear*, podran tenir més filosofia que tots els savis de Grecia y que la *Suma teológica* de Sant Tomas d'Aquino, però tots consideraran també indestructible l'esclavatut, és a dir, el jornal, y pera nosaltres els treballadors no tenen més qu'ampullositat tribunicia, porril retòrica, tituls purament nominals, declaracions que són lletra morta, y no ens comptan més que com a carn de barricada o de remat electoral; perdem la sang per enlayrarlos (per això agrada an alguns la música de las balas), perdem la vergonya per votarlos. Això és tot el fruit que els desheredats poden treure del radicalisme polític.

Doncs els treballadors revolucionaris de las diverses escoles, tant els que somian atrapar el poder polític, com els que volen destruir l'Estat, comunistas a lo Karl Marx o Kropotkin, o colectivistas a lo Bakunin, o partidaris de las diferents escoles econòmicas, podser exceptuant únicament als cooperatius, per lo que la cooperació té de remissencia burguesa, tots volen una manera distinta de l'actual en l'apropiació dels instruments de treball y la distribució dels productes. La riquesa, en concepte del proletariat militant, és social, y per tant, no pot ser monopolizada per ningú, y menys per un gándul milionari que, no sols és incapas de produir res, sino que ni tampoc pod atendre per si mateix als més insignificants cuydados de la higiene personal.

La revolució dels radicals polítics és, tot lo més, un cambi en la manera de limitar la llibertat del home y d'anomenar el poder y el representant suprem de l'autoritat: convertir la monarquia en república y donar el nom de president al que farà el paper de rey.

La revolució dels treballadors és l'expropiació dels usurpadors de la riquesa social, y la conversió del sistema burgès de treball agrícola e industrial en l'activitat de tots, pera obtindre universalment l'equitativa recompensa, siga segons las ideas que per anticipació han donat comunistas, colectivistas o mutualistas, o de conformitat al resultat científic qu'aportan els nous datos que suministra la sociologia.

Els radicals polítics, am tot el seu platonisme humanitari, creuen immensament l'abolició del jornal, y, per tant, no poden acceptar de cap manera l'emancipació social del treballador.

Els treballadors, tips fins al cap-de-munt de l'hipocresia de la política en l'oposició y de la tirania de la política en el poder, volen la seva emancipació a tota costa, y com a conseqüència positiva d'això aspiran a participar d'eixa riquesa social qu'usurpan els privilegiats.

Aixis queda trassada la ratlla divisoria entre els radicals polítics y els treballadors revolucionaris.

¿Qui podrà dir are qu'entre el radicalisme y el socialisme no hi ha més qu'un pas?

DE LA LÒGICA SOFISTICADA

Si algun burgès d'aquells qu'atemperan els moviments cerebrals a las conveniencias del ventre passa els ulls per aquest article, que passi endavant, que no fa per ell. En cambi voldria jo que tot tramontanyer d'aquells que viuen del salari quan tenen treball, d'aquells que són esclaus del privilegi, encare que, políticament parlant, poden dirse ciutadans, tingues present tota la vida las consideracions següents:

La lògica és la ciencia qu'ensenya a discorre amb exactitut, però invocantia s'han propagat en el món las més grans y més perjudicials mentidas.

Tothom diu: «No es pod comensar a edificar una casa pel terrat», y té rahó; però aquet ditxo a la política, y també a la qüestió social a modo d'argument comparatiu, és causa d'una gran incongruència: té la mateixa lògica que quan se diu: «Era de noche y, sin embargo, llovia».

Suposan, els qu'així argumentan, qu'el progrés va seguint irremissiblement la via que li senyala la política, y no saben que la política accepta el progrés quan no pod per menos després de haverlo combatut, y sobre tot quan pod falsificar el nom de l'idea triomfadora.

Sempre el privilegi ha existit en el món, y encare que són innumbrables las revolucions fetas en holocauste de l'idea de justicia, i esclavitut, de fet o en essencia, se veu existent desde els més remots temps que consignat l'història fins als nostros dias: amb exercits d'esclaus se feren las piràmides d'Egipte, els palaus dels emperadors y las grans obras quals runas mitrem avuy com restes del poder dels tirans de l'Antiguetat, amb assalariats, exposats a totes las contingencias de la miseria, se fan els palaus dels burgueses actuals reys del món modern, se construeixen ferrocarrils, se perforan montanyas, s'obran istmes, se cultiva la terra y es produeten las infinitas creacions de l'industria, y tot lo que la política ha pogut fer fins al present en benefici dels treballadors ha sigut cambiar l'estabilitat del esclau, qual amo, per interès, s'encarregava de la seguretat de la seva existencia, per l'inseguretat del modern proletari, que viu al dia, exposat a totes las contingencias de las crisis industrials, deixantlo exposat per si y per la seva familia als etzars de un enemà sempre negre y a la desesperació del sens-treball o als horrors d'una vellesa prematura.

Entre el rey deu, fill del sol, amo absolut del seu regalm, que disposava dels treballadors com de maquinas inconscients, y la burguesia de l'actualitat, mestressa de tota la riquesa produida y dispensadora al seu grat de la vida dels qu'ocupan las capas inferiors, solament els ignorants y els hipocritas invocaran las diferèncias consignadas en las lleys, però els qu'avuy fan el trist paper de víctima, saben per dolorosa experiencia que si hi hà diferèncias són de nom y de cap manera essencials.

Y és que l'art de governar, l'omniscia ambició de manar per una part, y la villesa de deixarse governar y d'obedir per l'altra, han constituit una falsa via en l'humanitat, s'ha fet una idea equivocada del progrés, creyentes, molta de bona fe y molts altres fingint, creure que la política és perfectible, que la justicia era possible entre els que manan y els qu'obheixen, y naturalment sols s'ha pogut alcançar un cambi d'etiqueta a la tirania y un desengany a l'esperansa dels oprimitos.

Ni per convencencia, ni per oportunisme, ni per cap sofisme burgès, pod justificarse, per exemple, l'única distribució actual de la riquesa pública, y el que digni al pobre treballador estingas paciència, sofreix privacions, arreglat com paguis, qu'encare no és temps de que reclamis la teva part qu'es queda el burgès, la qu'es menja el funcionari, el militar, el capellà, el governant y totes las sangoneras públicas y privadas, l'enganya. Tinga entès el proletari qu el burgès farà sempre com en Bertoldo, que no va trobar arbre bo pera penjar-se, y, per tant, may creurà oportú despullarse de las gangas que monopoliza. Sempre dirà burgès, o en el seu nom el polític o el publicista qu'el serveix: «procura instruirte: mientras sigas ignorant no pots reclamar res», com si fos just arrebatar als ignorants solament per serbo el producte del seu treball o la part que li correspon en el patrimoni universal, com si la superioritat intelectual fos una patent que autoris el robo, la explotació y l'usura.

Lo que hi hà de cert en aquesta darrera idea és que per l'ignorancia se tolera lo que no es toleraria amb la perfecta conciencia del dret, y per això mateix l'Instruccion és el primer dever y la necessitat essencial de tot aquell qu'aspiri a l'emancipació; però l'ignorancia no constituirà may un fonament de dret pera l'usurpador.

Y prou per avuy, que l'assumpt és llarg y curt el temps de que disposa

PAU VERITATS

7 d'agost, y de Setembre de 1895

Senyor director de la valenta TRAMONTANA y amic meu. Am gran sentiment li donem conxonia de la mort y enterro del nostre estimat amic Antoni Valles Nuera, former de aquesta vila de Ripoll, persona molt volguda per quant es començava a questa comarca a fora d'ella, y en particular per tots els que no combragan am moltes de molts y que tenen senti com per ser l'usurpador.

La falta de tal company era més sentida y continuament sentia per ser un vey que no pot omplirse y de difícil reparació ateny las bones qualitats que possehia, essent un bon pare de familia y un verader amic, orientat sa bella conducta los veraders sentiments d'un fillopensador, per quals penaments lluyrava tant ell com tota la seva familia contra la crueltat de la mort. A aquesta població sense deixar de practicar sa benèfica voluntat.

Tota la part fúllora, durant sos ultims moments, no va deixar d'importunar a la familia de Valles, fins a l'estrem de presentarlos el vicari companyant de testimonios y foras de la guardia civil pera entrar a la casa a donar els seus averes religiosos a qui no's volia de donar cap manera, promovent l'excandeli que ja era esperant atesa la fama clerical; però a pesar de sa furia, el bitxo de notaria tingué de resistir am tota la música mistica y cridar als seus fúllors companya per acudir, sense dubte, lo que farian després de la mort d'Anton Valles, sobre tot lo principal seria de no volguerit dar terra sagrada, com diuen ells, a pesar de tindre la familia Valles propietat dintre del cementeri qu'és del poble y no de l'iglesia, la ho veu, senyor director, del modo que respectat la propietat, aquets fúllors demoralizadors, la no farian tant els anàrquists apoderarse de lo que no és seu y fer despres lo que millor els quadrí en la forma y modo que xinen, causant disgustos a las familias honradas que per cap estil volen ser fúllors, ni menys seguir las impropiesas d'una gentosa despreciable que tota ella sea l'ets sos deuria pertencere a l'història y no en els temps actuals del progrés y de la llum civilizada.

Però, al fímet de tota la fúllora fúllora que expliquem se posa la furia de començat de la familia Valles y els seus companyers, acordant fer l'enterro civil com ha havia projectat; però no volgueris servir del cementeri civil d'aquesta població per la falta de qualitat en qu'es troba y que la decencia reclama, y trasladar el difunt al cementeri civil de Barcelona, lo qu'es veritat el difunt passat dia cinc en el tren de las onces.

A tal ocasió, qu'els fúllors veyen dubte no esperavan, se oposà la forca del rector y la del cacique arcaic, que per desgracia, dexades y traicid d'algun qu'és diuen liberals, ha fet qu'el dif arcaic, Joant lloca (el fúllors primer, hagu pogut arrebatar a aquesta casa cibera am la vara capellana, desgraciada y absoluta tocant l'hímet d'en Senze. To si Sa, com se lloca en aquet temps de la Maria Castaya y de l'im-

quiescència, volgüem atassar el poble de Ripoll, que viu bé la pressió d'un pretori d'arxau que més es bo per fer anar a missa i portar monjes al poble i gent feliços per sentir els sermons de dignitat humana, cometen a cada pas tal arxau que no hi ha per llogarhi parentescs, com la d'indemar per paraula lo que se hi demana per escrit, de que la missa fanebre qu'acompanya el sepeli no toquen bé a l'ora de la població, i que si a la preta de fora de passar el tren no fos l'ora de la població el mort, se faria d'ell lo que convindria fer. Se poden pensar lo que s'hauria fet clavarli sobre el difunt una gran rassa de gorgoris i posar en moviment tota la carcamida lletarrera per promoure l'encens del sigle i algun conflicte que tal vegada escauria primer i als seus companys, menes en Tamborilla.

Però com els lliurepensadors de la llibertat en fem-consciencia, ens acomodem sempre a las circumstancies i acomodatam nos a cadastre i l'estació amb una manifestació de dol i llubida deixant la rabiosa a la part feliça, que no poden controlar la demostració de femcon que las missa la gran ocasió fanebre que compona el sepeli, deixant en nosaltres el tract com sol d'haver presat el nostre concure civi en la citada manifestació fanebre del lliurepensament, y qu'en pau deixam l'any que tant estimam.

I no deixam també de donar las gracias a tota la part feliça de Ripoll per lo bé que s'ha portat per la propaganda lliurepensadora emplantant en conducta de repressió, que sempre ens es favorable.

Y disposi, senyor Director, dels seus amics de Ripoll

P. A. M. M.

BEQUERIANA

Tornaràn a marxar soldats a Cuba, y els que quedin ferits o mal parats, an aquets els veuràn de porta en porta demanant caritat.

Mas aquells que veuran Tringlo y no saben que cosa es treballar, qu'ets donan copal pit en l'hipocrita, aquets no hi s'aniran.

Tornaràn a portar las pobres mares al veure que la seua filla van a embarcar, y aquets maleiran se desventura pilotant y renegant.

Mas els fills de molts desportos burgesos, qu'ets creyan moltos de desistat, com que tenen diners que tra els costan, aquets prou se n'curan.

Tornaràn altra volta els insurrectes a cometre un atac d'atrocitats, y en Honors Rubiera desde casa, tranquil s'ho miran, igual que tota aquets que sempre cridan y per tot d'amor-patri estan parlant, y son d'aquestes guetas desonestas els verdaders causants.

LUCIEN TOSSES

A Barcelona uns matons d'ofici que com a matons no arriban a ser ni de Pedraives, amb els fumillos prestats per cert caciquillo de guardaropía, s'han atrevit contra *El Diario*, comentent la fenomenal hasanyada d'agredir a un dels seus redactors per lo que dit periòdic combat els abusos de las poblacions del pla d'aquesta ciutat.

A Madrid, per qüestions més o menos semblants, s'ha agradit també al Director de *La Nación*.

A Cáceres, per una cosa per l'istil, s'ha clavat una pallissa al Director de *La Reforma* de aquella ciutat.

Y a Palma de Mallorca, per si fa ó no fa lo meteix, ha sigut també víctima d'un atentat el Director del periòdic *El Tonto*.

De modo que la pluja de boiets periodistics ha sigut quasi general, y com aquestas salvatjadas no es cometen sino apoyadas pels caciquillos ó per las autoritats de las respectives poblacions, hem de suposar, garrotadament pensant, qu'ets conservadors volen are emular al Sagasta del '72 amb allò de la partida de la porra, y que un bastants fideles complacents, lleys de l'ombut y magistrats hermoios pera perseguir als periodists d'oposició, s'han donat al vici de la porra, y qui més pugui que més pugui.

Per are a Barcelona els matons han anat a parar a can *Chillereta* del carrer d'Amalia, y el jutjat sembla qu'apresta pera que no resultin indigestos.

Celebrarem qu'axís siga, y que la premsa no pugui ser objecte de garrotadas de ego, perquè algun cop l'autoritat judicial es caydi de fer veure a alguns que tancan els ulls per no mirar.

De l'anterior tongada d'atropells contra periodistas podem consolarnos pensant que, per si fossin pocs, un periodista meteix, el Director de *El Defensor* de Granada, acompanyat d'un parell de valents d'ofici, armats, va agredir a dos redactors de *La Publicidad* d'aquella meteix població, trobantlos indetenos y deixantne un de mal ferit.

Lo no se quinas qüestions podrian tenirse els dos citats collegs de Granada.

Però això de llogar matons y agredir a traicció em sembla qu'ets d'una noblessa un xic més que dupiosa y d'un gust que mereix palos y alguna cosa més.

Hi haurà empento en qu'en materies de periodisme resulti efectivament que l'Àfrica comenci als Pirineus?

Al final, tota aquella tau decantada rabó qu'ens han donat desde Madrid concedintnos un català té dret a parlar el seu idioma habitual en reunions publicas dintre Catalunya, s'ha reduit a disposar el ministre de la Governació que, sempre qu'en una reunió publica es tingui de fer us d'un llenguatge que no sigui l'oficial d'Espanya, qu'ets de posar anticipadament en conerement del Governador, a fi de qu'aquet pugui enviar a la reunió un delegat qu'entengui l'idioma en qu'ets tingui de fer us de la paraula.

Dugas cosas hi trobem abusivas en la tal disposició: la primera que sent un dret no privat per cap llev el poguer parlar en catala, al reglamentario d'aquesta manera s'el supedita a condicions tiránicas que poden anularlo, ja qu'un orador pod haverli semblat millor primer el parlar castellà y sobre el terreno semblarli lo contrari, am lo qual, segons la teoria del ministre de la Governació, ja no pod fer us d'aquet dret si abans no ha prestat aquesta contingencia, y, segonament, ens es sembla també abusiva, ó a lo menos inacceptable pels catalans aquesta ordre, perquè per ella ben clarament se ve a significar qu'ets considera desde Madrid molt suficient pera governarnos ó tenirlos aquí d'empleats a una gent que, per no concier res de la terra que trepitam, ni la para en començar, per lo qual molt menos en conixeràn las costums, els hàbits, las virtuts ni las passions, ni res, absolutament res, dels coneixements indispensables pera determinar uns regulars governants.

Daxó s'en veuclar qu'a Madrid creuen que aquí ens poden enviar sempre un *Quintines* qualsevulga pera ocupar las més elevadas gerarquias de la política, de l'administració, de la judicatura, etc., etc., y aixís resulta quasi sempre tal la seva feya, qu'ets conflictes són quasi permanents entre els enviats de Madrid y las costums y hàbits del poble català.

De qu'el sou d'un rey excedeix en 12 milions al d'un president de republica, dedueix *La Bandera progresista* que si els pobles són pobres es perquè volien.

Creuem que la diferencia de preu entre dos venedors d'un género inútil y averiat no es una rabó pera preferir a un d'ells.

Es veritat qu'un president dona autoritat més barata qu'un rey, però més barata es no pagar rey ni president.

Els treballs pera la publicació de *Ciencia Social*, revista de sociologia, arts y lletres, van enviant, y tot assegura qu'el 1.er d'Octubre pròxim veuràn el seu primer número.

Esperem que no defraudarà las esperansas que sobre la seva importàcia han concebut quans tenen noticia del prospecte de publicació.

Dolorosa impressió ens ha causat un articlet publicat pel nostre company en la premsa *La Idea Libre*, de Madrid, en el qual, crevem qu'am la major bona fe del món, perquè altra cosa no podem suposar en tans bons amics com els que coneixem de la redacció del citat collega, se fan ero de petitesas que, tal vegada si conversessin bé en son fondo no s'en farien.

Ens referim a la directa censura que pel nostre periòdic y pel seu director implica l'articlet publicat en el n.º 70 d'aquell apreciat collega, corresponent al 131 del passat Agost, havi el titol de *Hacia atrás*, queixantse de que a Catalunya s'anés a constituir una Associació de Lliurepensadors no prenent per base *La*

Conciencia Libre, de Madrid, y censurant els Estatuts publicats per *La Tramontana* ni més ni menos que si haguessin sigut cosa nostra, y taxantlos de reaccionaris perquè portan las paraulas «Gobierno de las Asociaciones», y altres, cosas per l'istil.

Poc tenim que dirhi per la nostra part al citat collega, y fassi lo que vulgi en materia de perdre el temps atacant la naixenta Associació Lliurepensadora de Catalunya, qu'abans ja de constituirse ha merecut las carnicas de l'autoritat, a pesar del seu reaccionariisme.

Ningu més que nosaltros està convençut de las deficiencias sobradament autoritarias de aquells Estatuts, però no havent prest en la conecció la més petita part y haventse convidat a l'obra com de resistir las demanias clericals quan precisament per ells estavam a la presó y teniam demunt nosaltros tota l'avalansa de reaccionaris, hipocritas y clericals demunt, hauria sigut innigne cobardia y pecat per nosaltros imperdonable no prestar de moment y sense condicions totas las nostras foras an aquella obra que, digas lo qu'ets vulgui, tant ha alarmat a la gent clerical, que las primeras persecucions de qu'ets objecte n'ets bonà mostra.

Si d'altra manera ho entent el qu'ha inspirat las censuras de *La Idea Libre*, que dit siga entre parentès no havem rebut aquesta semana an tot y que prometa continuar en tan improfitosa tasca, allà en sa consciencia se las atregli.

Nosaltros entenem qu'en una corporació formada per gent de moltas idees dintre la familia liberal ningú té de voler imposar las sevas, y, sobre tot, entenem que quan l'enemig comu clericalisme ens ofega per tots costats nos a ferros passar la major part del temps a la presó, no ens havem d'estar d'organitzans, pera combatreis perdent el temps, com els conills de la fábula, disputant si son galdós o si son proferos els articles dels Reglaments d'Estatuts pels quals ens tinguem de regir.

Tal es nostre parer, y qui més hi sapiga que més hi fassi.

La població del Ferrol, per unas construccions de marina que desitjavam qu'ets fessin allí y es fan en altra part, s'han amotinat, y el Govern ha declarat aquell departament en estat de viti.

Veig la pressió del Govern y el desit de compliarre als ferrolans.

Aquets demanem treball.

Y el Govern els declara en estat de viti, dintre del qual, per poc qu'ets discutid, no es tallaran treballs.

La Societat de Fustayres del port de Barcelona ens demana fem constar que l'ex-soc Joan Pons (a) *Beja* ha sigut expulsat de dita societat en reunió del dia 8 del corrent, per la mala conducta qu'havis observat dintre d'ella.

Queda complacuda l'emmentada societat.

A Capellades s'ha fet al registre civil l'inscripció corresponent d'un fill de Justí Arnau y Dolors Olivé, prescindint de tota cerimonia religiosa.

Amb aquest son: sis ja a Capellades las criaturas emancipadas del jou de l'iglesia.

Avant y fora.

A Reus s'ha celebrat l'enterro civil del cadavre de Maria Nogués y Butlle, esposa de nostre amic A. Borrell, un dels tres redactors de *La Autonomia* que varen estar presos aquí a Barcelona junt amb el Director d'aquet periòdic.

La concurrència, nombrosa, y l'enterro brillant, com propi de tots els actes civils qu'ets fan a Reus.

Al donar el pesam a l'amig Borrell per la sensible pérdida experimentada, li desitjem tot aquell confort que dona la filosofia de las cosas pera resistir be la desgracia.

Em demanem fassi constar a *La Tramontana* qu'entre varios companys guixaytes y algun altre que no es d'aquest ofici van fer una subscripció en alguns tallers pera afavorir a la familia lliurepensadora, del carrer de Vall-donella, per la qual demanavam solidaritat en nostre darrer número, haventse recullit 17 pesetas, qu'están ja en el seu poder.

Nosaltres havem rebut en sellos i 33 ptas. de Postal de la Sal, al mateix objecte, que faran passar degudament als interessats.

El Director d'aquest periòdic continua en estat deletat de salut, i si bé no té de fer lit està bastant molestat per un catarro a l'oido, un cop d'aure al cap i un xic d'indisposició gástrica, que tot plegat l'impediren dedicarse a les seves tasques amb tota aquella tranquil·litat i atenció que la cosa requereix.

Y de qu'ara va sortir tots els reals humors atorgats de la burra am las persecucions de que ha sigut objecte.

ESPECTACLES

COMEDIES D'EUERPE EN EL TIVOLI

Avui una quarta part mltge d'entrada va celebrarse el ves de l'europa passat. El programa de la nit fa, com sempre, per variar. A l'obertura, passadora del vers començava l'aula dels versos de Lope de Vega, cal més no parlar-ne; el mestre Ferrn Cabrer, quall més valet amb el pes i el cant, cantava versos de Sureda de el baron; l'auca public; l'auca publicant.

El programa començava amb un espectacle de la nit. Y a continuació el drama de l'auca.

dormir, ha sigut lo qui ha portat lo pendó en la ceremonia publica qu'alli s'ha fet, per haver sigut ell també lo qui va demanar y obtenir del govern la concessió de semblant millora.

Y si creurà també aquet bonifaci Maluquer qu' aixó de crear nous bsbats són importantisimas reformas socials per la millora de l'obrer?

Tanto m'hasigut sentir a dir de d'abaratat generala sobre millores socials, que d'un no li ha de venir.

El general Miquel, que representava al capít general de Catalunya en l'acte de l'instalació del bisbe de Solsona, va demanar als prelats allí reunits oracions en favors dels soldats espanyols que són a Cuba a combatre els insurrectes.

Qu' aixó ho hagués demanat el Nunci del Papa, que també era allí, ho hauria trobat molt en el seu llog, però qu' un militar demani oracions, eils que representan la força y que tenen d'estar ben enterats de l'art de la guerra pera poguer vence a l'enemig... vamos, qu' una petició d'aquet género, per mi, la veritat, no 'a guerrera.

No cal dir qu' els bsbats van afanyarse a contestar qu' als soldats d'Espanya, qu' es baten a Cuba no els faltarien oracions. Y com aquet género está bastant barat!

Peró a mi em sembla que, deixant oracions a un costat, lo que deurá procurar en Martinez Campos, lo que no falti als soldats espanyols són bons fusells, municions de boca y guerra, organizació, serenitat, bona punteria y tot alló que no s'obté ni es pod adobar amb oracions.

Per més bsbats que las diguin ni generals que las demanin.

En l'inauguració del nou bisbat de Solsona, el bisbe de Vich Sr. Morgades va dirigir una predicá al poble en catalá.

Com allí hi havia presents els governadors de Lleida y de Barcelona, suposo que sentint al de Vich parlar catalá deurien pensar en l'extralimitació d'en Manzano (E. P. D.).

Lo que jo no sé, y em costa molt d'empassar, es si el Sr. Bisbe va cumplir am las ordres del ministre de la Gobernación de solicitar permis ó donar avis amb anticipació de que volia parlar en la llengua d'oc.

M'hi sugaria una mitra que no va cumplirse el requisit.

Són tan amigs de la seva llibertat tots aquets que la regatejan tant pel próxim!

Seria ho qu' els hermanos de las escuelas cristianas de la ciutat de Tarrasa cuydesin una miqueta de lo que fan ells ó els seus deixebles, perquè el divendres de la semana passada, al passar pel carrer del Noet devant de la casa de dos hermanos, a una pobra dona va tirarli desde un balcó de dita casa un tros de vidre que va passarli a un pam de la cara, lo qual val dir que per poc li fa una cara nova.

Amb aixó, vulgicn, hermanos ó farsos, no sigui cas que desde casa vostra es demostril l'amor al próxim a cops de roca.

A Biscayas, a l'acabar de dir la missa el rector de l'Institució, ha caygut mort repentina-

ment. Atribuiguda la causa, ha resultat qu' aquell infelís sacerdot havia sigut emmanat per medi del vi am que havia dit la missa.

No m'embolicn am comentaris, però consti que las gusies fortes entre el clero a Bélgica.

En l'iglesia d'Atxa (Italia) ha ocorregut qu' una gran llentia en la que s'hi cremava petroli ha fet explosió y escampante l'inflam- s'hiqun per demunt dels devots, ha fet posar a molts d'ells las penas de l'Inquisició demanant veute de reusos del tot y desaturats aque vol dir sense ánimas y altres deu de més ó menys mal ferits.

Si anés en premia la virtut del qui va al temple a resar, un bon no pod ben gu. Har, un poema tant granallat.

La trobada de 65 mitrats espanyols que representen una fatalada de més duros anuals en pagus l'Estat, han suscrit un mensatge al papa, protestant de l'unitat italiana y de la festa nacional que s'ha instituit a Italia per l'aniversari de l'entrada de las tropas d'aquel país a

Roma despullant del poder temporal als papas.

Está bé qu' el clero procuri pel seu papa, perquè aixó de que cadascú procuri pels seus es una cosa molt natural; però aixó de qu' uns ciutadans am càrreg oficial retribuít per l'Estat, per més que siguin bsbats, ó per més bsbats que siguin, protestin de fet legals consumats per una nació amiga, y li diguin a l'unitat italiana el triunfo de la iniquidad y el señalado triunfo, va de la hipocresia, va de la audacia, y altres boniquesas per l'estil, la veritat, no es el millor cami, pera no comprometre las nostras bonas relacions amb aquell país y menos pera demostrar qu' aquets protestants... del género católic siguin fets d'una verdadera fosta dels que creguin qu' el seu regne, no es d'aquet món.

Y no enfondim en aquesta qüestió, perquè fa poc temps qu' havem deixat las vistas a la Gardunya, y per arc encare no tenim ganas de tornarhi.

MA ESTIMADA AMIGA ANTONIA TRILLAS

Tu, que no has sapigut inay qu' es l'amor segons mi entitas y he sentit a dir, ara t'ho ving a dir: l'amor, per mi, es d'aquet món el més preuat tresor. Es un mont de ventura, és un rin d'or abont s'hi banya l'anima a desfil' es un manantial de goigs sens fi: es la felicitat del cap y el cor. Ja veus, doncs, qu' es l'amor y el pler que dona, però... sempre el perhi... girem la fulla, fem que l'obecte ay mat no et sigi amable. Llavors l'amor no es goig, amiga Tona, llavors l'amor de tot lo ho es despulla y es un infern al cor insoportable.

J. Gay

LOGOGRIFO NUMERIC table with columns for numbers and words like Nom d'home, En moltes cases n'hi ha, Nom d'una llera, Ciutat italiana, Riu catalá, Nota musical, Consonant.

NOT DE SANS

TARGETA

TALEGA MANHESA

Formar amb aquestas lletras el nom d'una ca-medja catalana.

F. Ribas

GEOGRIFIC

LA

ERA EL AMADEU I ISABEL

R. GAY

SOLUCIONS

A LAS CANCIONES DEL NUMERO DEBERE

Xarada: Caribla.

Rimbo: C

Word puzzle grid with letters N, A, P, C, B, I, A, A, R, M, E, L, L, A, A, L, A.

Geogrific: Per graciones, Gracia.

CORRESPONDENCIA

S'aprofitará alguna caboria de las qu'han enviat: Un Arreglada fons, Gooocelia postic, Fin Vila, D. S. (Vilafranca), F. Nulas, T. Narami.

Paul-Et. La seva endevinala es manca y perillosa. — A. J. B. Buena idea del seu article, però com també resulta per avay perillosa, y la traducció costaria com un treball original ó més, no pod per arc inserirse. — S. Bonavia. Es defectuosa, però veuram si adobasta. — A. M. B. B. Igualment. — F. M. E. Els versos són massa incorrectes y mal fets pera poderse publicar. — F. Ribas. S'aprofitará algun cantar. — J. Gay. El sonet Las cianes allas es un model de defectes en lo de seguir assonants al cambiar el consonant. Si no emena aixó, las sevas poesias sempre coexistiran; li aprofitarem alguna cosa. — A. E. Ferrant. Anirán. — Juan Pansa. Id. els cantars. G. Torres. Molt bé. — A. de la Torre. Es perillosa. — J. Costa. N'aurá bastant.

De lo que no es la menció, senyal de que no serveix.

Impremta Ronda de l'Universitat, 4. — Barcelona

Unes factures de porta, els llaireguts s'han ficat a l'iglesia de Gall de Nargu y se allan empinat allasas y altres menudencias per valors de més de quatrecentos llars.

Dues llaires no són s'ab-tes. A l'arribada de l'ortabat que s'ab-tes... qu'ha des- qu'arribat no s'ab-tes com.

Segons contan, a Solsona están que no s'ab-tes capata de l'arribada no s'ab-tes.

Una mena que s'ab-tes ha conceit l'abst non de tenia y qu'arribat de ferse allí las festes de ritas, c'ab-tes y profanas li deusit instal- ab-tes.

Un dels Maluquers y Wladoff, ll'apunta l'assala que tant es desvian favor de l'obrer y procurant reformas socials d'aquellas que fan